

วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย

หน้าเว็บของวารสาร: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy>

นิพนธ์ต้นฉบับ

ประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รัก: การวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ

ชนิสรา วุฒิชัยศิริกิจ^{1*}, ณัฐสุดา เต็มพันธ์²

¹ นิสิตปริญญาโท คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน, e-mail: chanisa.vu@gmail.com

รับบทความ: 18 มิถุนายน 2567 | แก้ไขบทความ: 4 กรกฎาคม 2567 | ตอรับบทความ: 18 กรกฎาคม 2567

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รัก **วัสดุและวิธีการ** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (IPA) มีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง มีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 6 คน เป็นวัยรุ่นเพศหญิง อายุ 20-24 ปี ที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รักเพศชาย วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนผ่านการบันทึกประเด็นสำคัญ ระบุมโนทัศน์สำคัญ (theme) และจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญของข้อมูล มีการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ peer debriefing **ผลการศึกษา** พบ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) ประสบการณ์ความรุนแรงที่เผชิญในความสัมพันธ์ ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรง และรูปแบบของความรุนแรง 2) การตัดสินใจเมื่อเจอความรุนแรงในความสัมพันธ์ ประกอบด้วย ตัดสินใจอยู่ต่อในความสัมพันธ์ และตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ 3) ผลกระทบจากการได้รับความรุนแรงในความสัมพันธ์ ประกอบด้วย ผลกระทบขณะอยู่ในความสัมพันธ์ และผลกระทบหลังจากยุติความสัมพันธ์ และ 4) สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากยุติความสัมพันธ์ ประกอบด้วย แนวทางการข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้น และการป้องกันตัวเองจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง **สรุป** การวิจัยนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รัก ทั้งระหว่างที่อยู่ในความสัมพันธ์ ขณะยุติความสัมพันธ์ และหลังจากยุติความสัมพันธ์แล้ว โดยสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการสนับสนุนและช่วยเหลือทางจิตใจให้แก่วัยรุ่นในกลุ่มนี้ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความรุนแรงในคู่รักวัยรุ่น, การวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ, ความรุนแรงในความสัมพันธ์, บุคคลที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รัก

Thai Journal of Clinical Psychology

Journal homepage: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy>

Original Article

Psychological Experiences of Female Adolescent Survivor of Intimate Partner Violence: An Interpretative Phenomenological Analysis

Chanisa Vutthichotvarakit^{1*}, Nattasuda Taephant²

¹ Master Student, Faculty of Psychology, Chulalongkorn University

² Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Psychology, Chulalongkorn University

* Corresponding author, e-mail. chanisa.vu@gmail.com

Received: 18 June 2024 | Revised: 4 July 2024 | Accepted: 18 July 2024

Abstract

Objectives: The study gained insight regarding the psychological experiences of female adolescent survivors of intimate partner violence. **Materials and methods:** This qualitative research employed the Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) method and collected data through semi-structured in-depth interviews with six female adolescents aged 20-24 years who had experienced violence from their male partners. The data analysis process was started by noting key points, identified themes and subthemes, and categorized the themes. This study quality was verified through peer debriefing.

Results: The result revealed four main themes: 1) Experiences of violence in the relationship, including contributing factors and forms of violence. 2) Decision-making when encountering violence, covering decisions to stay in or end the relationship. 3) Impact of experiencing violence, including both during and after the relationship. And 4) Lessons learned after ending the relationship, including approaches to overcoming the experience and self-protection from violent relationships. **Conclusion:** This research provides an understanding of the psychological experiences of female adolescents who have been subjected to violence by their romantic partners. The findings can inform the development of appropriate and effective psychological support for adolescents suffering from such experiences.

Keywords: Adolescent dating violence, Interpretative phenomenological analysis, Intimate partner violence, Survivor of intimate partner violence

บทนำ

ปัจจุบันความรุนแรงในคู่รักวัยรุ่นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในเกือบทุกประเทศทั่วโลก อ้างอิงจากการสำรวจและศึกษาข้อมูลของ World Health Organization (WHO, 2021) ที่ได้มีการเก็บข้อมูลของผู้หญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวนกว่า 2 ล้านคน จากทั้งหมด 161 ประเทศทั่วโลก เกี่ยวกับประสบการณ์ของการเป็นเหยื่อความรุนแรงในคู่รักพบว่าร้อยละ 27 ของผู้หญิงอายุ 15-49 ปี เคยเจอประสบการณ์ความรุนแรงในคู่รักอย่างน้อย 1 ครั้ง ในช่วงชีวิตที่ผ่านมา และหากพิจารณาเป็นช่วงอายุ ผู้หญิงอายุ 15-19 ปี และ 20-24 ปี มีประสบการณ์เผชิญกับความรุนแรงในคู่รักอยู่ที่ร้อยละ 24 และร้อยละ 26 ตามลำดับ และยังพบว่าในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ผู้หญิงทั้งสองช่วงอายุมีประสบการณ์ความรุนแรงในคู่รักเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 16 ซึ่งสูงที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงอายุอื่น และจากงานวิจัยในประเทศไทยที่ได้มีการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความรุนแรงในคู่รักวัยรุ่นพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์เชิงคู่รักของวัยรุ่นเป็นความสัมพันธ์ที่มีความรู้สึกเข้มข้น ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรง (Pradubmook-Sherer, 2011) และจากการเก็บข้อมูลวัยรุ่นอายุ 14-19 ปี เพศชาย 589 คน และเพศหญิง 707 คน พบว่า มีวัยรุ่นร้อยละ 53 ที่มีแฟน และในจำนวนนั้น ร้อยละ 47 เจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ โดยพบว่าเพศหญิงเจอความรุนแรงทางเพศมากที่สุด (Pradubmook-Sherer, 2011) ทั้งนี้จากการศึกษาของ Kaukinen (2014) พบว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้หญิงในช่วงวัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการเผชิญกับสถานการณ์การใช้ความรุนแรงในคู่รัก ทั้งประวัติการเจอกับความรุนแรงในครอบครัว การมีปัญหาสุขภาพจิต การใช้ยาเสพติดซึ่งมีผลทั้งทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงง่ายขึ้น และเหยื่อมีความสามารถในการขัดขึ้นหรือป้องกันตัวเองลดลง อีกทั้งในช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่ประสบการณ์การมีความสัมพันธ์น้อย และไม่มีแนวทางในการจัดการอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงเลือกใช้ความรุนแรงในการจัดการความขัดแย้ง และสื่อสารความรู้สึกของตนเอง (Mulford & Giordano, 2008) นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Pradubmook-Sherer (2011) ได้มีการศึกษาถึงทัศนคติของวัยรุ่นไทยที่มีต่อ

ความรุนแรงในคู่รักพบว่า ในกลุ่มของวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีทัศนคติทางลบต่อเพศหญิงที่สูงกว่ากลุ่มอื่น และพบว่า ผู้หญิงรายงานถึงความเข้าใจและสนับสนุนการใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์น้อยกว่าผู้ชาย ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าสังคมและวัฒนธรรมไทยยังคงมีประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศ และแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่ส่งผลให้การรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ทั้งนี้มียุทธศาสตร์งานวิจัยที่พบว่า ผู้หญิงมักจะเป็นฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการเป็นเหยื่อของความรุนแรงในความสัมพันธ์มากกว่าเพศชาย ทั้งการได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย (Hamed, 2001) การได้รับผลกระทบทางจิตใจ ซึ่งพบความสัมพันธ์กับการเป็นโรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล และโรคที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Ackard et al., 2007) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่พบว่า ในกลุ่มวัยรุ่นหญิง การเป็นเหยื่อของความรุนแรงในคู่รักกับความคิดฆ่าตัวตายนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Ackard et al., 2007; Roberts et al., 2003) อีกทั้งเมื่อเจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ วัยรุ่นเพศหญิงยังต้องเผชิญกับการตัดสินใจที่มีความซับซ้อนทางความรู้สึกอย่างการตัดสินใจว่าจะอยู่ต่อหรือยุติความสัมพันธ์ครั้งนี้ โดยจากงานวิจัยของ Muñoz-Rivas et al. (2022) พบว่าในคู่รักวัยรุ่นความพึงพอใจในความสัมพันธ์ และความผูกมัดในความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการตัดสินใจอยู่ต่อในความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรง สอดคล้องกับงานของ Edwards et al. (2011) ที่พบว่า การรับรู้ว่าตนเองลงทุนไปกับความสัมพันธ์สูง ทั้งในแง่ของเวลา ร่างกาย ความรู้สึก หรือเงิน การมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์สูง และรับรู้ถึงคุณภาพของทางเลือกอื่นต่ำมีความสัมพันธ์กับความผูกมัดในความสัมพันธ์ และส่งผลให้บุคคลตัดสินใจที่จะอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรงต่อไป นอกจากนี้ การไม่ได้รับรู้ว่ามีสิ่งเกิดขึ้นในความสัมพันธ์คือความรุนแรง, การมองว่าสาเหตุของความรุนแรงมาจากปัจจัยภายนอก, การถูกขู่ว่าจะทำร้ายตนเองหรือฆ่าตัวตายหากตัดสินใจจบความสัมพันธ์ หรือแม้กระทั่งการมีข้อผูกมัดด้วยความรักก็เป็นปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถจบความสัมพันธ์กับคู่รักที่ใช้ความรุนแรงได้ (Helm et al., 2017) ในทาง

กลับกันการตัดสินใจออกจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่นนั้น มักจะเกิดขึ้นจากการสนับสนุนจากเพื่อนเนื่องจากช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่บุคคลมักจะพูดคุยและปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเพศหญิง (Soller et al., 2020) และจากงานวิจัยของ Edwards et al. (2012) ได้มีการศึกษากระบวนการในการตัดสินใจของผู้หญิงในการออกจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรงพบว่า มีทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง โดยประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ประกอบด้วยความต้องการที่จะเจอคนใหม่ ความยากลำบากจากปัญหาระยะทาง และการมีปัญหาเรื่องความเชื่อใจ ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ประกอบด้วยคุณลักษณะทางลบของคู่รัก มีการแสดงออกถึงการใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ในที่นี้การได้รับความช่วยเหลือทั้งแบบที่ไม่เป็นทางการจากเพื่อน หรือครอบครัว และความช่วยเหลือที่เป็นทางการจากศูนย์พักพิง มูลนิธิ หรือหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชน ก็สามารถช่วยลดหรือยุติความรุนแรงในคู่รัก ไปจนถึงเยียวยาและฟื้นฟูทั้งผู้กระทำ และเหยื่อของความรุนแรงได้ (McGregor, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นเพศหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรงในความสัมพันธ์แบบคู่รักไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางจิตใจจากการแสดงออกของผู้ชายผ่านทั้งทางการกระทำและคำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกถูกด้อยค่า รวมถึงความรุนแรงทางเพศนั้นต้องเผชิญกับทั้งผลกระทบ และการตัดสินใจที่มีความซับซ้อนและท้าทาย รวมทั้งต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายในตนเอง และการสนับสนุนจากคนรอบข้างเพื่อที่จะช่วยให้ข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่ในประเทศไทยงานวิจัยส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญกับประเด็นของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์วัยผู้ใหญ่ หรือความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นหลัก ในขณะที่การศึกษาประสบการณ์ความรุนแรงของคู่รักวัยรุ่นนั้นยังคงมีค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รักผ่านรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความเพื่อศึกษาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้

อย่างลึกซึ้ง และครอบคลุมทั้งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่อยู่ในความสัมพันธ์ ประสบการณ์และปัจจัยที่ช่วยให้สามารถออกมาจากความสัมพันธ์นั้นได้ ไปจนถึงประสบการณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังจากที่จบความสัมพันธ์นั้นไปแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การหาแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นในการปรับตัวและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในอนาคต อีกทั้งยังสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางในการช่วยเหลือทางจิตใจแก่วัยรุ่นที่กำลังอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรงได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคู่รัก

วัสดุและวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (interpretative phenomenological analysis: IPA) มีพื้นฐานปรัชญาการวิจัยมาจากแนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ (hermeneutic) และการศึกษาเฉพาะบุคคล (idiography) (Smith et al., 2009) โดยแนวคิดปรากฏการณ์วิทยาเป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลผ่านมุมมองของบุคคลที่อยู่ในประสบการณ์นั้น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องตระหนักถึงประสบการณ์ของตนเอง และไม่นำประสบการณ์หรือความคิดนั้นเข้ามาในการวิเคราะห์ข้อมูล และมีการเพิ่มแนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ (hermeneutic) ซึ่งเชื่อว่าการที่จะทำความเข้าใจประสบการณ์ของบุคคลได้นั้นจะต้องศึกษาถึงการรับรู้และการให้ความหมายของบุคคลที่มีต่อปรากฏการณ์นั้น ๆ ทั้งความหมายที่ชัดเจนสามารถสังเกตได้ รวมไปถึงความหมายโดยนัยที่ซ่อนอยู่ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการตีความเข้ามาช่วยในการทำความเข้าใจ โดยแนวคิดนี้มองว่าการตีความเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เราได้เข้าใจปรากฏการณ์และการให้ความหมายโดยนัยของผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น (Patterson &

Williams, 2002) ทั้งนี้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความเป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษาเฉพาะบุคคล (idiography) ซึ่งเป็นการพยายามทำความเข้าใจประสบการณ์ของบุคคลในเชิงลึก แทนที่จะศึกษาบุคคลในภาพรวม (nomothetic)

วิธีการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยจะส่งเอกสารประชาสัมพันธ์งานวิจัยไปยังเครือข่ายของมูลนิธิที่ช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกกระทำ ความรุนแรง ซึ่งเป็นผู้ที่นำไปสู่ผู้ให้ข้อมูล (gatekeeper) เพื่อชี้แจงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยและคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อมีผู้ให้ข้อมูลสนใจ ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 18-24 ปี 2) มีประสบการณ์ถูกกระทำ ความรุนแรงทางร่างกาย ทางจิตใจ หรือทางเพศรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบร่วมกันในความสัมพันธ์กับแฟนเพศชาย 3) ระหว่างการให้ข้อมูล

ออกจากความสัมพันธ์กับแฟนที่มีการใช้ความรุนแรงแล้ว เป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี 4) ระหว่างการให้ข้อมูลไม่ได้อยู่ระหว่างการเข้ารับการรักษาโรคทางจิตเวช หรือต้องยุติการรักษาแล้วอย่างน้อย 3 เดือน 5) เข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้ 6) มีความเต็มใจต่อการเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ ของตนเอง และเกณฑ์การคัดออก ดังนี้ 1) ไม่ยินยอมที่จะให้บันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ 2) เกิดความกระตือรือร้นทางจิตใจระหว่างการสัมภาษณ์ จนไม่สามารถให้ข้อมูลต่อได้ 3) ผู้ให้ข้อมูลขอลอนตัวจากงานวิจัย หลังจากตรวจสอบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเข้า ผู้วิจัยจะทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น จำนวน 6 ราย จนกระทั่งข้อมูลที่ได้พบมีความอิ่มตัว และไม่พบประเด็นใหม่จากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ไม่มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่ถูกคัดออกหรือขอลอนตัวจากการวิจัยระหว่างที่ให้ข้อมูล โดยมีรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ผู้เข้าร่วมวิจัย (นามสมมติ)	อายุ (ปี)	อาชีพ	สถานะ ความสัมพันธ์ ปัจจุบัน	ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง		
				อายุตอนมี ความสัมพันธ์ (ปี)	ระยะเวลาใน ความสัมพันธ์	ระยะเวลาหลังจาก ยุติความสัมพันธ์
จำปา	21	นักศึกษา	โสด	19	1 ปี 2 เดือน	1 ปี
ขบา	23	นักศึกษา	โสด	21	1 ปี 6 เดือน	1 ปี 6 เดือน
มินตรา	20	ว่างงาน	มีแฟน	16	2 ปี	2 ปี
มะลิ	23	นักศึกษา	โสด	22	6 เดือน	3 เดือน
ราตรี	24	บริษัทเอกชน	โสด	22	6 เดือน	2 ปี
กาหลง	22	ธุรกิจส่วนตัว	มีแฟน	20	2 ปี	6 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยทั้งหมด และวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้ให้ข้อมูลด้วย

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีความยืดหยุ่น โดยลักษณะคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิดที่เอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลได้ตอบคำถามอย่างอิสระ ทั้งนี้ข้อคำถามหลักจะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของการถูกกระทำ ความรุนแรงในคู่รัก

เช่น ความรุนแรงที่ท่านได้รับจากความสัมพันธ์เป็นอย่างไร มีใครหรืออะไรบ้างที่ทำให้ท่านตัดสินใจอยู่ต่อในความสัมพันธ์ มีปัจจัยอะไรบ้างที่ช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้ท่านออกจากความสัมพันธ์ครั้งนั้นได้ เป็นต้น ซึ่งคำถามที่ใช้การสัมภาษณ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน และมีการปรับแก้ก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ให้ข้อมูล 1 ราย ที่เคยได้รับความรุนแรงจากความสัมพันธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายประมาณ 60-120 นาที รายละ 1 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2566 ถึงเดือนธันวาคม 2566 เป็นระยะเวลา 6 เดือน จนพบว่าข้อมูลมีความอิ่มตัว และไม่พบประเด็นใหม่จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัวภายในมหาวิทยาลัยของผู้วิจัยที่มีการจัดเตรียมไว้ให้แก่ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 060/66 เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2566 ผู้วิจัยแจ้งผู้ให้ข้อมูลทุกรายถึงรายละเอียดในการวิจัย รวมถึงสิทธิและประโยชน์ที่ผู้ให้ข้อมูลพึงมีในการวิจัย เช่น ผู้ให้ข้อมูลที่สิทธิที่จะขอถอนตัวออกจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้วิจัยทราบ ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลมีความสะท้อนใจขณะให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์และช่วยเหลือตามกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและไม่นำข้อมูลมาใช้ในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำลายทั้งเอกสารบันทึกการสัมภาษณ์ไฟล์เสียงบันทึกการสัมภาษณ์ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลทุกรายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (interpretative phenomenological analysis: IPA) ตามแนวคิดของ Smith (2010) โดย Srichannil (2017) ได้สรุปขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวไว้ดังนี้ 1) ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (verbatim) แล้วพิมพ์ให้ออกมาเป็นตัวอักษร (transcript) พร้อมตรวจสอบความถูกต้อง 2) ผู้วิจัยวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ทีละประโยค และบันทึกประเด็นสำคัญ ทั้งการบันทึกเชิงบรรยาย (descriptive comments) เพื่อสะท้อนความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ที่ปรากฏชัดของผู้ให้ข้อมูล การบันทึกเชิงแนวคิด (the P) (conceptual comments) ที่บันทึกผ่านการตีความด้วยองค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้วิจัย (the I) และการบันทึกด้านภาษา (linguistic comments) ที่

บันทึกจากการใช้สรรพนาม การกล่าวซ้ำ การหัวเราะหรือโทนเสียงที่เปลี่ยนไปของผู้ให้ข้อมูล 3) ระบุใจความสำคัญ (theme) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สั้น กระชับ และสะท้อนถึงแก่นความหมายของข้อมูล 4) ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกันไว้ด้วยกัน โดยในแต่ละหมวดหมู่จะมีใจความสำคัญหลัก (super-ordinate theme) และใจความสำคัญรอง (sub-ordinate theme) ซึ่งใจความบางประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับใจความอื่น ๆ หรือไม่เกี่ยวข้องกับคำถามการวิจัย อาจถูกตัดออก โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดทีละคน เมื่อเสร็จคนแรกก็ทำซ้ำในคนถัดไป เช่นเดียวกัน 5) จากนั้นผู้วิจัยจะนำประเด็นทั้งหมดจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญร่วมกัน จนสามารถสรุปเป็นใจความสำคัญหลักหรือประเด็นหลักได้

การกำกับและประเมินคุณภาพงานวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Smith, 2011) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับยอมรับได้ โดยการวิจัยนี้มีการกำหนดประเด็นที่จะศึกษาอย่างชัดเจน คือ ศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคูรักรตามฐานแนวคิดเชิงปรากฏการณ์วิทยา อรรถปริวรรตศาสตร์ และการศึกษาระดับบุคคล โดยปรากฏการณ์ที่ศึกษา คือ “ประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคูรักร” ในบริบทเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา คือ “ประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคูรักรเพศชาย” และกลุ่มตัวอย่างเฉพาะคือ “วัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำความรุนแรงจากคูรักรเพศชาย และปัจจุบันยุติความสัมพันธ์แล้ว”

อีกทั้งมีวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่เริ่มต้นจากการถามคำถามกว้างไปสู่คำถามเจาะลึก และใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยมีการนำข้อมูลที่ได้นำจากการถอดรหัสตีความมาทำความเข้าใจความหมายแล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบและวิเคราะห์อีกครั้ง (peer debriefing) นอกจากนี้

การวิเคราะห์ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของประสบการณ์ และมีการตีความของผู้วิจัยร่วมด้วย โดยในแต่ละใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้แสดงถึงข้อความของผู้ให้ข้อมูลที่สนับสนุนใจความสำคัญหนึ่ง ๆ อย่างน้อย 3 คนจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ หากมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4-8 คน แสดงข้อความจากผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย 3 คน (Smith, 2011)

ผลการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระทำ ความรุนแรงจากคู่รัก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็นหลัก โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 ประสบการณ์ความรุนแรงที่เผชิญในความสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกรายเริ่มต้นความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรงในช่วงวัยรุ่นจากการรู้จักกันในสถานศึกษา เช่น โรงเรียน และมหาวิทยาลัย จากนั้นจึงตัดสินใจคบกันเป็นแฟน โดยในช่วงแรกของความสัมพันธ์มักจะเป็นไปในทางที่ดี แต่เมื่อความสัมพันธ์ดำเนินไปสักระยะหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลจะเริ่มรับรู้ถึงสัญญาณของการใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์ ทั้งการที่ผู้ชายพยายามควบคุมและแสดงถึงการมีอำนาจที่มากกว่าในความสัมพันธ์ โดยเฉพาะเมื่อเกิดความขัดแย้ง ซึ่งในประเด็นหลักที่ 1 นี้ จะแสดงถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรง และรูปแบบของความรุนแรงที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับในความสัมพันธ์ ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรง ผู้ให้ข้อมูลทุกคนรายงานว่าตนเองมีโอกาสดูแลเผชิญกับมุมมอง ความคิด และทัศนคติที่ส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่ ความขัดแย้งในความสัมพันธ์ทั้งจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และความหึงหวง รวมทั้งการมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งมากขึ้น ดังคำบอกเล่า

“หลัง ๆ มา เขาก็เริ่มแบบเข้าข้างลูกเขา เขาก็มองว่า เนี่ยเราไปบ่นเขาเยอะอะไรอย่างเงี้ย...เคยโทร

คุยกัน แล้วแม่เขาก็เข้ามา แล้วเขาก็โมโหเรื่องเราว่า เนี่ยเราไปจู้จี้กับลูกเขาเยอะจะทำให้ลูกเขารำคาญอะไรเงี้ย” (จำปา)

“เหมือนเขาอะ ทำให้หนูอะ เหมือนแฟนเขา หนูห้ามมีคนอื่น หนูห้ามยุ่งกับใคร หนูต้องมีแค่เขา แต่เขาไม่ให้หนูเป็นแฟน แต่ว่าหนูไม่มีสิทธิ์ไปห้ามเขา ว่าเขาจะทำอะไร อ่า คือหนูต้องอยู่ในส่วนของหนู ประมาณนั้นนะค่ะ” (มะลิ)

1.2 รูปแบบของความรุนแรง โดยผู้ให้ข้อมูลได้มีการเล่าถึงความรุนแรงที่ตนเองเจอในความสัมพันธ์ ซึ่งแต่ละรายต่างเจอกับความรุนแรงในรูปแบบที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ประกอบด้วยความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางจิตใจ ทั้งการต้องเผชิญกับอารมณ์ที่รุนแรงของอีกฝ่าย การถูกละเลยความสำคัญ การถูกนอกใจ การถูกเอาเปรียบ และการไม่มีอำนาจในความสัมพันธ์ ทั้งในแง่ของการที่ผู้ชายเป็นฝ่ายควบคุมความสัมพันธ์ การถูกบังคับให้ทำตามที่อีกฝ่ายต้องการ รวมทั้งการต้องเป็นฝ่ายผิดในความสัมพันธ์ และความรุนแรงทางเพศด้วยการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ดังตัวอย่าง

“แบบ เหมือนเขาก็ แบบ เหมือนเขาก็ดีไปเรื่อย ๆ เขาเอาไม้แขวนเสื้อข้างมาอะไรข้างอย่างเงี้ย มาตี เขาก็แบบ เหมือนกระต๊อบเลยมั้ง แล้วแบบ เขาก็บอกว่าที่เขาตีหนูอะ เพราะหนูพูดในสิ่งที่เขาคิด” (มะลิ)

“แล้วช่วงที่ไปอยู่กับเขา แบบอยู่กับเขาตลอดเวลาอะ เราเหมือนคนใช้อะ แบบตื่นมาหิวข้าวอะ ลงไปซื้อให้หน่อย อะ ลงไปซื้อก็คือหมายถึงแบบตั้งภูด้วยอะไรอย่างเงี้ย ตั้งเรา ซื้อทุกอย่างมาให้เขาหนู นี่สักพักก็ เอ๊ย เดียวไปซักผ้าให้หน่อยดิอะไรแบบเนี่ย เราก็ลงไปซักให้ คือ คืออยู่แบบเป็นคนใช้อะ แม่ นอนกระดิกตื่น ดูโอแพดเฉย ๆ อะ เออ มัน มัน เออคือมันซัพพอร์ตทุกอย่างเลยอะ” (ชบา)

“ตอนแรกเรารู้สึกว่า เขาเป็นคนที่พยายามจะให้เราทำตามใจ พยายามจะให้เราอะ ตามใจเขาซะทุก ...ซึ่งเราเป็นคนที่เราพยายามประนีประนอม แบบว่า เออ ขอครั้งหนึ่ง อันนี้แบ่งได้ไหม อันนี้ได้ไหมอะไรอย่างเงี้ย... ซึ่งช่วงแรก ๆ เขาก็ยังพอเข้าใจ แล้วก็จะลุ่ม่อล้วยให้ แต่ว่าพอหลัง ๆ เขาจะแบบว่าอยากเป็น

คนบงการทั้งหมด อยากเป็นคนควบคุมทั้งหมดอะไรอย่างเงี้ยคะ” (ราตรี)

“เรารู้สึกว่า ถ้าเขาเริ่มมีความสัมพันธ์ แบบ sex แบบประหลาด ประหลาดขึ้นเรื่อย ๆ โดยที่เราเรายินยอมไหม เรายินยอมตั้งแต่ครั้งแรก แต่ว่าเรารู้สึกว่าเฮ้ย มันไม่ได้เป็นความสุขของเราแล้ว มันเหมือนเราเราทำเพราะเขา เหมือนขอให้เราทำ” (มินตรา)

ประเด็นหลักที่ 2 การตัดสินใจเมื่อเจอความรุนแรงในความสัมพันธ์ ประกอบด้วยประเด็นย่อยดังนี้

2.1 ตัดสินใจอยู่ต่อในความสัมพันธ์ เป็นการบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลทุกคนถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ตนเองตัดสินใจอยู่ในความสัมพันธ์ต่อหลังจากที่เจอกับความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วยการมีความสัมพันธ์แบบรัก ๆ เลิก ๆ การมีปัจจัยที่ทำให้อยู่ต่อในความสัมพันธ์ ทั้งการเข้าใจและการยอมรับในความรุนแรง การที่ยังมีความรู้สึกดีกับผู้ชาย การที่ยังคงมีความหวังกับความสัมพันธ์ครั้งนี้และอยากให้โอกาสผู้ชายในการปรับปรุงตัวเอง การรับรู้ที่ตนเองลงทุนในความสัมพันธ์ไปมากแล้ว รวมทั้งการไม่กล้าออกจากความสัมพันธ์เพราะกลัวว่าตนเองจะเสียใจหรือกลัวอันตราย ดังตัวอย่างคำบอกเล่า

“อ้อ ตอน ตอนนั้นเหมือนกับว่าเขาแบบทำหน้าจริงจังอะ ว่าจะไม่ จะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว ขอโทษอะไรอย่างเงี้ย แบบไม่ทำอีกแล้ว ไม่ทำแล้วจริง ๆ สาบานอะไรของเขาไป” (จำปา)

“ใช่ เราไม่อยากเสีย คือ คือเรา คือเราเสียกับเขาไปเยอะมาก ที่ไม่ใช่เงินยืม ทั้ง ทั้งความรู้สึก เงินทั้งอะไร ไม่อยากเสียแล้วอะ กับเรื่องนี้” (ชบา)

อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังเล่าถึงแนวทางการรับมือกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่ในความสัมพันธ์ทั้งการใช้ความรุนแรงตอบโต้ การพยายามลดหรือหาทางหลีกเลี่ยงความรุนแรงด้วยการยอมทำตามที่ต้องการ รวมถึงการพยายามเอาตัวรอดเมื่อรับรู้ถึงอันตราย ดังคำบอกเล่า

“ใช่คะ คือเขาไม่ได้ แบบถึงขั้น แบบ เก็บโทรศัพท์เราอะไรอย่างเงี้ย แต่แบบบางทีเราก็ไม่หิบบินมาเล่นเอง เพราะเราไม่อยากให้เขาแบบถามหรืออารมณ์เสียไป” (ชบา)

“คือตอนนั้นถ้าหนูสู้ได้ หนูก็อยากจะสู้ แต่ด้วยความที่ตัวเล็กกว่ามากอะพี่ มันทำอะไรไม่ได้ ยกเว้นขอร้องให้เขาหยุดอะมันกลัวแบบ ตอนนั้นมันกลัวมากทำไงก็ได้ให้รอดจากตรงนั้นนะ” (มะลิ)

2.2 ตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ เป็นการบอกเล่าถึงประสบการณ์ตอนที่ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยการมีเหตุผลชัดเจนในการยุติความสัมพันธ์ทั้งจากความรู้สึกที่ไม่ได้กับพฤติกรรมของผู้ชายและการตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงบางอย่างภายในตัวเอง

“พอคบต่อ สองเดือนถัดมาก็มีพฤติกรรมแบบเดิม ก้าวร้าวเหมือนเดิมอะไรอย่างเงี้ยคะ ขว้างของอะไรเงี้ย เรา เราก็เลยรู้สึกไม่โอเค ก็เลยตัดสินใจเลิก เลิกแบบจริงจัง” (จำปา)

“คือทุกการกระทำของเค้า มันทำให้หนูนึกถึงพ่อตอนที่เลี้ยงหนูมาตอนเด็กอะคะ ก็เลยโอเค ได้เวลาหนีออกจากบ้านแล้ว” (กาหลง)

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลยังเล่าถึงปัจจัยที่ช่วยให้สามารถยุติความสัมพันธ์ได้ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยการให้เวลาตัวเองได้เตรียมใจ และการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือ

“พ่อแม่เราบอกว่า เออ เรื่องเงินนะช่างมัน เงินมันจําอะไรช่างมันไม่เป็นไร เอาตัวออกมาก่อน ไปจบไปเคลียร์ให้จบ ๆ แบบว่า อ้อ เรื่องเงินไม่เป็นไร เงินหาใหม่ได้ เราก็เลย เราก็เลยโอเค” (ราตรี)

“มันรู้สึกปลอดภัยขึ้น เพราะว่าแบบ ตอนนั้นคือเพื่อน คือ แบบ protect แบบ สุด ๆ...” (มะลิ)

ประเด็นหลักที่ 3 ผลกระทบจากการได้รับความรุนแรงในความสัมพันธ์ ประกอบด้วยประเด็นย่อย ดังนี้

3.1 ผลกระทบขณะอยู่ในความสัมพันธ์ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนต่างเล่าถึงผลกระทบที่ตนเองต้องเจอระหว่างอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง ประกอบด้วยผลกระทบทางร่างกาย ผลกระทบทางจิตใจ ได้แก่ การเกิดความรู้สึกทางลบ และการมีความเชื่อมั่นในตนเองลดลง ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดลดลง

“เรามองตัวเองในกระจกวันหนึ่ง แบบตื่นมาจากห้องเข้านี้แหละ... แล้วก็เตรียมตัวจะไปซื้อข้าวให้เขาปกติ เรามองตัวเองแล้วแบบหน้าซุบ หน้าล้า หัวฟู แบบเม่งมัน แล้วจู่ ๆ ภาพก็ตัดไปแบบวัน วันแรกที่เข้ามาหาลัย แล้วเรารู้สึกว่าตอนนั้นเราแบบดูดีมาก แล้วมาเจอตอนเนี่ย มันแบบ นี่ใครอะ...” (ชบา)

“จากที่แบบ ปกติก็คือเหมือนเขาสั่ง แบบเขาก็กรอกหามาทุกวันอยู่แล้ว กลายเป็นแบบคราวเนี่ย ก็คือกลัวจริง ๆ แล้ว ก็คือไม่กล้าทำอะไรเลย” (มะลิ)

“เอ่อ ในแง่อย่างเช่นความมั่นใจเราลดลง หรืออย่างเช่นในเรื่องการตัดสินใจ เราจะไม่ เราจะไม่ ไม่ค่อยกล้าตัดสินใจ หมายถึงว่าเวลาเราไปกับเพื่อนอะไรอย่างเงี้ย เราจะไม่ค่อยกล้าตัดสินใจด้วยตัวเอง เพราะหลังจากที่คบกับเขา มันทำให้เรารู้สึกว่าเราไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้อย่างรอบคอบ เพราะเรากลัวผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น...” (ราตรี)

3.2 ผลกระทบหลังจากยุติความสัมพันธ์ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนรายงานว่าหลังจากที่ตัดสินใจยุติความสัมพันธ์แล้ว ตนเองยังคงต้องเจอกับผลกระทบหลายอย่างที่มีความเกี่ยวเนื่องจากความสัมพันธ์ ประกอบด้วยการเกิดความรู้สึกไม่ดีกับตัวเอง การเจอปัญหาที่มาจากแฟนเก่า ทั้งการที่ผู้ชายยังมีหนี้สินติดค้างกับผู้ให้ข้อมูล การถูกทำให้เสียชื่อเสียง หรือการรู้สึกฝังใจกับเรื่องที่เกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูลบางคนต้องเจอกับการถูกตอกย้ำจากคนใกล้ชิด รวมทั้งการไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

“แต่พอแบบจบความสัมพันธ์กันแล้วจริง ๆ เรารู้สึกว่าเราสูญเสียตัวเองอะกับเรื่องเนี่ยไปเยอะมาก เราเราจำไม่ได้ว่าเราชอบอะไร เราเราชอบกินอะไรด้วยซ้ำอะ เพราะเรากินแต่ของที่เขาสอบ อืม มันแบบมัน มันรู้สึก มันเหมือน ความ trauma ที่เหมือนเป็นผีตามหลอกอะคะ เรา recover ตัวเองนานมาก...” (ชบา)

“จนกระทั่งคลิปมันออกมาจริง ๆ มันออกมา มันส่งหาเพื่อนหนูหลาย ๆ คน... จนเรารู้สึกว่าแบบ ตอนนั้นเราอายมาก แล้วมันก็ดังมาโรงเรียนนี้ มันดังไปยังโรงเรียนของหนู แล้วหนูก็รับไม่ได้ รับไม่ได้ตอนนั้น เพราะเรารู้สึกว่าการที่แบบ คนเรามันมีหน้าอยู่ในคลิป แล้วมันเห็นทุกอย่าง มันไม่โอเคเลย...” (มินตรา)

“อ้อ ตอนนี้นะหนูแค่ขออย่างเดียวว่าหนูไม่อยากเจอเขาอีกอะ แค่เดินผ่านหนูก็ไม่อยากเจอ ต่อให้เห็น

ไกล ๆ หนูก็ไม่อยากเจอ เพราะว่าตอนที่หนูเห็นเขา คือหนูรู้เลยว่าหนูไม่ปกติ ตรงที่แบบคือหัวใจหนูเต้นแรงมาก แล้วมือหนูอะ แบบมือสั่น แบบมือสั่นมากอะ หนูควบคุมตัวเองไม่ได้ ทั้งที่ปกติหนูไม่ได้เป็นอย่างนั้นนะ” (มะลิ)

“แล้วก็ตำรวจค่อนข้างแยอะ ตอนแรกทีไปแจ้งความหนูบอกว่า อ้อ เมื่อ 2 วันก่อนโดน คำก็ตะโกนสวนกลับมา อ้าว ไม่มาแจ้งตั้งแต่แรก แปลว่าคุณไม่ได้เอาเรื่องตั้งแต่แรกใช่มั้ย พอตีว่าไปกับทนายอะ ...แล้วอยู่ดี ๆ คำก็พลิกแบบจากหลังตื่นเป็นหน้ามือเลยอะ... แต่จนตอนนี้เรื่องก็ยังไม่วางใจเลยอะ” (กาหลง)

อีกทั้งผู้ให้ข้อมูล 5 จาก 6 คน เล่าถึงการมีปัญหากับการสร้างความสัมพันธ์จากการมีมุมมองทางลบกับความรัก และไม่กล้าที่จะเริ่มต้นความสัมพันธ์ครั้งใหม่เพราะกลัวว่าจะต้องเจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์อีก ดังคำบอกเล่า

“แบบไอ้เรื่องความแยะเรารู้สึก อ้อ ก็ถ้าเป็น ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่ดีเรารู้สึกว่า เขาทำลายความรักเราไปหมดเลย แล้วก็สิ่งที่เจอหลังจากนั้นนะ คือสิ่งที่เจอหลังจากนั้นเราพูดตรง ๆ ว่ามันไม่มีคนไหนที่ดีเลยนะที่เข้ามา” (ชบา)

“เรารู้สึกว่า แบบ รู้สึกมาตั้งแต่ที่คนนั้นแล้วว่าทุกคนมันไวใจไม่ได้ คือเรารู้สึกไม่โอเค เพราะว่าเราเคยเจอผู้ชาย แบบอะไรแบบนี้มาแล้ว เราก็จะเริ่มไม่ไวใจผู้ชายอะไรอย่างเงี้ย” (มินตรา)

“ก็ ยังมีอยู่ในบาง ไม่ใช่บาง ยังมีความรู้สึกอย่างเช่นเราไม่กล้าคบ ไม่กล้ามีความสัมพันธ์ใหม่ เรารู้สึก หรือเราจะระแวง เวลาที่เราต้องทำความรู้จักคนใหม่ ๆ ถ้าเขาไม่ได้เป็นคนที่เราเคยรู้จักกันมาก่อน...เรารู้สึกว่าเขาไม่น่าไว้วางใจเท่าไร” (ราตรี)

ประเด็นหลักที่ 4 สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากยุติความสัมพันธ์ ประกอบด้วยประเด็นย่อย ดังนี้

4.1 แนวทางการข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูลได้บอกเล่าถึงกระบวนการ และแนวทางในการข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของตนเอง ทั้งการตัดขาดความสัมพันธ์กับผู้ชายในทุกช่องทาง การกลับมายอมรับกับความรู้สึก และปล่อยวางในเรื่องที่ผ่านไปแล้ว รวมไปถึงการกลับมาให้ความสำคัญกับตัวเองมากขึ้น

“เราตัดเลยคะ บล็อกทุกแอป ทุกช่องทาง บล็อกเบอร์ด้วย แล้วก็ เอ่อ ไม่ ไม่ ไม่ search ไม่อะไร กับเขาเลย แล้วก็ประกอบกับเขาหายไปพอดีเนาะ ที่บอกไปเมื่อกี้ ช่วงนั้นที่แบบหายไปเลยจาก social อะ มันก็เลยแบบไม่รู้เลยว่าเขาเป็นยังไงบ้าง” (ชบา)

“ตอนนั้นเรามองว่าชีวิตเราสำคัญสุด เราเริ่มรู้ตัวแล้วว่า เราเราสำคัญกว่าเขา หรือว่าเพื่อน คำพูดของเพื่อนรอบตัวเราสำคัญกว่าเขา ...เรารู้สึกว่าเราให้ค่ากับคำพูดของเพื่อนเรา กับเราให้ค่าตัวเองมากกว่าเขา” (ราตรี)

“ก็คือกลับมาทำตาม goal ที่หนูตั้งไว้ แล้วหนูไม่ได้ทำสักทีเพราะตอนอยู่กับ หนูไม่ได้ทำอะไรเลย...ก็กลับมาแบบ เออ โอเค กลับไปอ่านหนังสือเหมือนเดิม กลับไปแบบเก็บตังค์เหมือนเดิม” (มะลิ)

นอกจากนั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกคนต่างพูดเหมือนกันว่าการมีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มั่นคงและปลอดภัยจากเพื่อน ครอบครัว หรือความสัมพันธ์ใหม่ ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้ข้ามผ่านประสบการณ์ความรุนแรงจากความสัมพันธ์ได้ ดังคำบอกเล่า

“... ถ้าหนูไม่มีเพื่อนที่อยู่ตรงนั้นนะ หนูว่าหนูก็ไม่ไหวเหมือนกัน หนูก็ไม่รู้ว่าหนูต้องทำยังไงต่ออะไรเงี้ย แต่ว่าด้วยความที่แบบ ทุกคนรับฟังแล้วก็พร้อมที่จะซัพพอร์ตอะ มันก็เลยทำให้หนูยังอยู่ตรงนี้ได้” (มะลิ)

“...เราพุ่มพุกสังคมของเรามาดี เราใส่ใจสังคมเราดี แล้วพอถึงเวลาที่สังคมมาช่วยเรา แบบ social แบบ social support ของเรามาช่วยเราอะ มาเป็นฟูกรองรับเราอะ มันทำให้รู้ว่า เออ เรา เราดูแลมันมาดีมาก จนวันหนึ่งมันตอบแทนเราด้วยการเป็นเบาะรองให้เราเอง” (ราตรี)

“คือ คือส่วนตัวรู้สึกว่าเป็นสามัญสำนึกมนุษย มันแบบ มันต้องอยู่แล้ว อยู่ที่ว่าแบบจะ judge ยังไงให้เราไม่เสียใจไปมากกว่าเนี่ย ...แบบแค่มมีคนอยู่ข้าง ๆ มีคนรับฟัง แล้วก็แบบ เราก้ เราก้ แบบว่าพยายาม แบบ เออ แบบ พยายามอยู่ข้าง ๆ แล้วยอมรับเราทุกการตัดสินใจ” (ชบา)

4.2 การป้องกันตัวเองจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กลับมาตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงในมุมมองของตนเองที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการช่วยป้องกันตัวเองจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง ทั้งการให้เวลาใน

การทำความรู้จักและสร้างข้อตกลงที่มีความชัดเจนในความสัมพันธ์

“เราก้เลยหลัง ๆ มา ก็คืออาจจะคุยนานหน่อยกว่าจะคบอะไรเงี้ยคะ ทุกวันนี้ก็ยังคุยแต่ก็ยังไม่ได้คบเลยเพราะเราไม่รู้ว่าจะจริงจัง ๆ แล้วเขาเป็นคนยังไง เราอยากรู้จักก่อน ถ้าเราเจอแบบเดิมไม่ไหวอะไรอย่างเงี้ย” (จำปา)

วิจารณ์

จากผลการวิจัยพบประเด็นหลัก 4 ประเด็น ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีการรับรู้ถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรงขึ้นในความสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่ที่ผู้ชายได้รับมาจากการปลูกฝังของครอบครัว และบริบทสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Tonsing และ Tonsing (2019) ที่ได้มีการศึกษาบทบาทของความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่ที่มีต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์แบบคู่รัก โดยเก็บข้อมูลจากผู้หญิงในฮ่องกง และพบว่าผู้ชายที่มีความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่ก็มีการแสดงออกผ่านการพยายามควบคุมความคิดและพฤติกรรมของผู้หญิงเช่นกัน ทั้งนี้ประเด็นของการใช้ความรุนแรงเพื่อตอบสนองความขัดแย้งนั้น สามารถอธิบายได้จากงานของ Winstok (2008) ที่พบว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์จะมีการเพิ่มระดับกลายเป็นความรุนแรง เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่าย เพราะเมื่อความต้องการที่จะควบคุมคนอื่นเพิ่มมากขึ้น ความสามารถในการควบคุมตนเองก็มักจะลดลง จึงเลือกใช้ความรุนแรงเพื่อให้อีกฝ่ายยอมทำตามที่ต้องการ โดยวงจรนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ และจะจบลงเมื่ออีกฝ่ายแสดงออกถึงความพ่ายแพ้ หรือบุคคลรับรู้ว่าเป็นคนต้องเป็นคนรับผิดชอบกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ อย่างเช่น การได้รับโทษทางกฎหมาย หรือตนเองอาจได้รับบาดเจ็บ ดังนั้น เมื่อความสัมพันธ์มีความจริงจังมากขึ้นก็อาจทำให้โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งมีเพิ่มมากขึ้นด้วย (Cleveland et al., 2003)

2. ผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้เล่าถึงประสบการณ์ในช่วงที่ตนเองตัดสินใจที่จะอยู่ต่อในความสัมพันธ์ หลังจากได้เจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ โดยส่วนหนึ่งเล่าถึงการมีความสัมพันธ์แบบรัก ๆ เลิก ๆ สอดคล้องกับงานของ Martsolf et al. (2013) ที่พบว่าหลังจากยุติความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง วัยรุ่นจะตัดสินใจกลับมาคบกันใหม่ภายในระยะเวลาไม่นาน อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้เล่าถึงปัจจัยที่ทำให้ตนเองตัดสินใจอยู่ต่อในความสัมพันธ์หลังจากได้รับความรุนแรงแล้ว โดยการที่ผู้ให้ข้อมูลยอมรับกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์นั้น เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับงานของ Muñoz-Rivas et al. (2022) ที่อธิบายว่าการใช้เหตุผลเพื่ออธิบายการใช้ความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ทั้งนี้งานวิจัยของ Scheffer และ Renck (2008) ยังพบว่าผู้ที่ชายมีการเปลี่ยนแปลงไปมาระหว่างความรุนแรงกับความอ่อนโยนนั้นเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถออกจากความสัมพันธ์ได้ เนื่องจากผู้ชายมักจะสำนึกผิด และบอกว่าตนเองไม่ได้ตั้งใจจะใช้ความรุนแรง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลของงานวิจัยนี้ที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รายงานถึงการมีความหวังว่าผู้ชายจะเปลี่ยนแปลงตนเองตามที่ให้คำสัญญาไว้ ดังนั้น หากให้โอกาส ความสัมพันธ์ครั้งนี้ก็น่าจะสามารถดำเนินต่อไปได้ ในขณะที่งานวิจัยของ Katz et al. (2012) อธิบายว่าเมื่อผู้หญิงได้มีการลงทุนทั้งเวลาและทรัพยากรไปกับความสัมพันธ์ก็จะยิ่งพยายามที่จะรักษาความสัมพันธ์ ซึ่งการเพิ่มความพยายามที่จะรักษาความสัมพันธ์ก็จะยิ่งเป็นการเพิ่มสิ่งที่ตนเองต้องลงทุนมากขึ้น สุดท้ายจึงติดอยู่ในกับดักทางจิตใจ (psychological entrapment) ที่ผูกมัดตนเองไว้กับความสัมพันธ์มากขึ้น ในอีกแง่หนึ่งผู้ให้ข้อมูลได้เล่าถึงการที่ตนเองพยายามลดการใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์ผ่านการยอมทำในสิ่งที่ผู้ชายต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pastor-Bravo et al. (2023) ที่พบว่าวัยรุ่นส่วนหนึ่งที่ต้องเจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ใช้การปรับตัวเพื่อให้ความสัมพันธ์สามารถไปต่อได้ ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้อีกฝ่ายพึงพอใจ รวมไปถึงการยอมเป็นฝ่ายขอโทษเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในความสัมพันธ์

ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าถึงประสบการณ์การตัดสินใจยุติความสัมพันธ์จากการที่ตนเองมีเหตุผลชัดเจนในการยุติความสัมพันธ์ และรับรู้ปัจจัยที่ช่วยให้สามารถยุติความสัมพันธ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Choice และ Lamke (1999) ที่อธิบายกระบวนการในการตัดสินใจของผู้หญิงที่เจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือการตัดสินใจว่าการออกจากความสัมพันธ์จะดีกว่าตนเองมากกว่าหรือไม่ (will I be better off?) และส่วนที่สองคือการตัดสินใจว่าตนเองจะสามารถออกจากความสัมพันธ์ได้หรือไม่ (can I do it?) ซึ่งในการตัดสินใจส่วนแรก ผู้หญิงจะต้องทำการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อความสัมพันธ์ และทบทวนสิ่งที่ตนเองได้รับและสูญเสียไปในความสัมพันธ์ที่ผ่านมา ซึ่งในที่นี้ผู้ให้ข้อมูลรายงานว่าตนเองรู้สึกไม่ได้แล้วกับการต้องทนอยู่กับความรุนแรงที่เกิดขึ้น (Martsolf et al., 2013) ทั้งการได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย (Muñoz-Rivas et al., 2022) และการถูกนอกใจ (Edwards et al., 2012) และสำหรับการตัดสินใจในส่วนที่สอง ผู้หญิงจะต้องมีการประเมินถึงทรัพยากรที่ตนเองมี ทั้งทรัพยากรภายใน และทรัพยากรภายนอก ในที่นี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งเล่าว่าตนเองพยายามทำใจก่อนที่จะยุติความสัมพันธ์ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มทรัพยากรภายในที่ช่วยให้บุคคลรับรู้ถึงความสามารถของตนเองที่จะออกมาจากความสัมพันธ์ได้ และสามารถยุติความสัมพันธ์ได้ตามที่ตนเองต้องการ (Hendy et al., 2003) นอกจากนั้น ผู้ให้ข้อมูลยังรายงานว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตนเองออกจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรงได้ โดยเฉพาะการสนับสนุนจากเพื่อน (Soller et al., 2020)

3. ผลกระทบที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับระหว่างอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง ได้แก่ผลกระทบทางร่างกาย ผลกระทบทางจิตใจ ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดลดลง โดยการได้รับบาดเจ็บนั้น นอกจากบาดเจ็บทางกายแล้ว ผู้ให้ข้อมูลยังรายงานถึงความกังวล และความเจ็บปวดทางใจจากบาดแผลที่เกิดขึ้น (Eisikovits & Band-Winterstein, 2015) อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลบางคนยังรายงานว่าตัวเองมีปัญหาด้านการนอนจากความเครียดและการทำงานหนัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

กาย และสุขภาพจิตของตนเอง (Ackard et al., 2007; Walker et al., 2011) อีกแง่หนึ่งการที่ตนเองถูกผู้ชายตำหนิ หรือปฏิเสธความคิดเห็นบ่อยครั้ง ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไม่แน่ใจกับการตัดสินใจของตนเอง หรือรู้สึกไม่มั่นใจในรูปลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้คุณค่าในตนเองลดลง (Miller et al., 2011)

ทั้งนี้ หลังจากยุติความสัมพันธ์แล้ว ผู้ให้ข้อมูลยังต้องเผชิญกับผลกระทบที่ต่อเนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งเล่าว่าผู้ชายพยายามใส่ร้ายตนเอง โดยบอกว่าสาเหตุที่เลิกกันมาจากการที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นคนนอกใจ หรือทำตัวไม่ดี ทำให้ผู้ชายขอยุติความสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานของ Utley (2017) ที่พบว่าหลังจากที่ความสัมพันธ์จบลงจากปัญหาความไม่ซื่อสัตย์ของผู้ชาย ผู้ชายมักจะจำกัดหรือควบคุมการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมของผู้หญิงเพื่อให้ผู้หญิงกลายเป็นคนไม่น่าเชื่อถือ และไม่สามารถเปิดเผยความไม่ซื่อสัตย์ของตนเองได้ ในที่นี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รายงานว่าตนเองรู้สึกกังวลกับการสร้างความสัมพันธ์ครั้งใหม่ สอดคล้องกับงานของ St. Vil et al. (2021) ที่ได้ทำการศึกษาผลจากประสบการณ์ฝังใจจากถูกหักหลัง (betrayal trauma) ในความสัมพันธ์ ก็พบว่าผู้หญิงจะมีความลังเลในการสร้างความสัมพันธ์ใหม่ เพราะกลัวว่าตนเองจะต้องกลับไปเจอความรุนแรงอีกครั้ง

4. ผู้ให้ข้อมูลทุกคนต่างพยายามเรียนรู้ และหาแนวทางของตนเองที่จะช่วยให้ข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ประกอบด้วยการตัดขาดความสัมพันธ์กับผู้ชาย การเรียนรู้และยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น การกลับมาให้ความสำคัญกับตัวเอง และการมีแหล่งสนับสนุนทางสังคม (social support) โดยหลังจากตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนรายงานตรงกันว่าตนเองตัดสินใจตัดช่องทางการติดต่อทุกช่องทางกับผู้ชาย และยืนยันว่าตนเองไม่มีความคิดที่จะกลับไปมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีการใช้ความรุนแรงอีกแล้ว (Edwards et al., 2012) นอกจากนั้นการยอมรับเรื่องที่เกิดขึ้น เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกที่จะทำเพื่อให้ตัวเองสามารถก้าวข้ามเรื่องราวเหล่านี้และดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการยอมรับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง ให้เวลาตัวเอง

ในการจัดการความรู้สึกที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสะท้อนถึงการมีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่เป็นหนึ่งในความสามารถที่จะช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ทางลบ และมีความสามารถในการฟื้นคืนพลัง (resilience) หลังจากผ่านเหตุการณ์ความรุนแรงในความสัมพันธ์ได้ (Ratliff, 2017) อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลยังเล่าถึงการกลับมาให้ความสำคัญกับตนเองเพิ่มมากขึ้น เช่น การกลับมาให้ความสำคัญกับการเรียน และการทำงานของตนเอง เพราะนอกจากจะเป็นการได้กลับมาทำเพื่ออนาคตของตนเองแล้ว ยังช่วยเบี่ยงเบนความสนใจไม่ไห้กลับไปคิดหรือนึกถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น (Sroisong et al., 2018) ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกกลุ่มหนึ่งเล่าถึงการได้ลองทำสิ่งใหม่ ซึ่งช่วยให้ตนเองมีความสุข และถือเป็นการได้ค้นหาตัวเอง ได้เห็นถึงความสามารถที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนำมาสู่การเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้นด้วย (Flasch et al., 2017) นอกจากนั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกคนรายงานว่าตนเองรับรู้ว่ามีแหล่งสนับสนุนทางสังคมจากทั้งครอบครัว เพื่อน แฟน หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ตนเองสามารถออกจากความสัมพันธ์ได้ ซึ่งจากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ต้องการมากที่สุดจากคนรอบข้างคือความเข้าใจและการไม่ตัดสิน สอดคล้องกับงานของ Mahlstedt และ Keeny (1993) ที่พบว่าจากประสบการณ์ของผู้หญิงที่เป็นเหยื่อความรุนแรง การตอบสนองที่เป็นประโยชน์จากคนรอบข้างคือความเข้าใจ การรับฟัง และการให้พื้นที่ในการตัดสินใจ ในทางกลับกัน การตอบสนองด้วยความโกรธผู้กระทำความรุนแรง หรือการพยายามให้คำแนะนำที่มากเกินไป ถือเป็นการตอบสนองที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองกำลังถูกตำหนิในทางอ้อมจากเรื่องที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นวัยรุ่นในช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุของวัยรุ่นที่กำลังจะเข้าสู่ผู้ใหญ่ ดังนั้นผลการวิจัยจะเป็นปรากฏการณ์เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ของกลุ่มวัยรุ่นในช่วงวัยอื่นได้

สรุป

งานวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าวัยรุ่นหญิงที่เคยถูกระบาดความรุนแรงจากคู่นอน ต้องเผชิญกับความยากลำบากทางจิตใจ และสถานการณ์ที่มีความท้าทาย ทั้งระหว่างที่อยู่ในความสัมพันธ์ การตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ ไปจนถึงหลังจากยุติความสัมพันธ์แล้ว จากทั้งความรู้สึกไม่ดีที่เกิดขึ้นกับตนเอง ความเจ็บปวดทั้งทางร่างกาย และจิตใจจากความรุนแรงที่ได้รับ ความรู้สึกที่ยังคงติดค้างอยู่กับความสัมพันธ์ การต้องสูญเสียความเป็นตัวเอง และการต้องถูกกดทับจากความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งต้องอาศัยทั้งความเข้มแข็งในตัวเอง ร่วมกับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง เพื่อให้สามารถก้าวข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้สำหรับวัยรุ่นที่ประสบการณ์ความรุนแรงอาจเกิดขึ้นกับความสัมพันธ์ครั้งแรกของตนเอง การได้รับความเข้าใจ และการได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ทั้งจากคนรอบข้างโดยเฉพาะเพื่อน และครอบครัว ให้ความเข้าใจ พร้อมทั้งจะรับฟัง และยอมรับในการตัดสินใจโดยไม่ตัดสิน รวมไปถึงการที่มีหน่วยงานหรือองค์กรในการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนยอมส่งผลทางบวกต่อการสร้างความสัมพันธ์ และการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับประยุกต์ใช้

สำหรับวัยรุ่นหญิงที่กำลังอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการใช้ความรุนแรง จากผลของงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับคนใกล้ชิด และขอคำแนะนำจากทั้งคนรอบตัว หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สามารถยุติความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น และสำหรับบุคคลที่มีคนใกล้ชิดกำลังเผชิญกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ แนวทางในการช่วยเหลือที่เหมาะสม คือการรับฟัง แสดงความเข้าใจ และการให้คำแนะนำในระดับที่พอดีกับความต้องการของบุคคลที่เผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ในฐานะของนักจิตวิทยาการปรึกษาได้เห็นถึงความสำคัญของการดูแลจิตใจของวัยรุ่นที่เจอกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ ทั้งในแง่ของการให้บริการการปรึกษา

แบบรายบุคคลเพื่อให้บุคคลได้กลับมาเห็นคุณค่าของตนเอง และการให้บริการการปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้รับรู้ถึงการได้รับความเข้าใจ และการรับฟัง และรับรู้ว่ามีคนที่เคยเจอประสบการณ์ใกล้เคียงกับตนเอง เพื่อให้มีกำลังใจ และแรงบันดาลใจที่จะก้าวข้ามผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของวัยรุ่นที่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรงจากคู่นอน โดยศึกษาเฉพาะประสบการณ์ของวัยรุ่นเพศหญิงที่ได้รับ ความรุนแรงจากคู่นอนเพศชาย ดังนั้นในอนาคตควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงประสบการณ์ของวัยรุ่นเพศชายที่ได้รับ ความรุนแรงจากคู่นอนเพศหญิง หรือประสบการณ์การได้รับความรุนแรงในความสัมพันธ์ของกลุ่มวัยรุ่น LGBTQIA+ เพื่อศึกษาประเด็นที่มีความเฉพาะในแต่ละกลุ่ม และศึกษาว่ามีประเด็นที่เหมือนหรือแตกต่างจากงานวิจัยครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร อีกทั้งสำหรับงานวิจัยในอนาคตสามารถนำไปศึกษาต่อยอดผ่านงานวิจัยรูปแบบอื่น เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความรุนแรงในความสัมพันธ์ของคู่อัยรุ่น การศึกษาระยะยาว (longitudinal study) เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการและความเปลี่ยนแปลงของผลกระทบทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นหญิงที่เคยเจอกับความรุนแรงในคู่นอน หรือการศึกษาและออกแบบโปรแกรมกลุ่มทางจิตวิทยาสำหรับวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ความรุนแรงในความสัมพันธ์

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest)

ผู้นิพนธ์ขอรับรองว่าไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใด ๆ เกี่ยวกับการตีพิมพ์บทความนี้

การมีส่วนร่วมของผู้นิพนธ์ (Authors' contributions)

งานวิจัยนี้ ผู้นิพนธ์ลำดับที่ 1 เป็นผู้ออกแบบการวิจัย และทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์ โดยได้มีการพัฒนาคำถามสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล และทำการตีความข้อมูลร่วมกับผู้นิพนธ์ลำดับที่ 2 เพื่อพัฒนาข้อสรุปการวิจัย จากนั้นจึงร่วมกันเขียนต้นฉบับบทความ และทำการตรวจสอบและแก้ไขบทความก่อนการส่งตีพิมพ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- Ackard, D. M., Eisenberg, M. E., & Neumark-Sztainer, D. (2007). Long-term impact of adolescent dating violence on the behavioral and psychological health of male and female youth. *The Journal of Pediatrics*, 151(5), 476-481. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2007.04.034>
- Choice, P., & Lamke, L. K. (1999). Stay/leave decision-making processes in abusive dating relationships. *Personal Relationships*, 6(3), 351-367. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1999.tb00197.x>
- Cleveland, H. H., Herrera, V. M., & Stuewig, J. (2003). Abusive males and abused females in adolescent relationships: Risk factor similarity and dissimilarity and the role of relationship seriousness. *Journal of Family Violence*, 18, 325-339. <https://doi.org/10.1023/a:1026297515314>
- Edwards, K. M., Gidycz, C. A., & Murphy, M. J. (2011). College women's stay/leave decisions in abusive dating relationships: A prospective analysis of an expanded investment model. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(7), 1446-1462. <https://doi.org/10.1177/0886260510369131>
- Edwards, K. M., Murphy, M. J., Tansill, E. C., Myrick, C., Probst, D. R., Corsa, R., & Gidycz, C. A. (2012). A qualitative analysis of college women's leaving processes in abusive relationships. *Journal of American College Health*, 60(3), 204-210. <https://doi.org/10.1080/07448481.2011.586387>
- Eisikovits, Z., & Band-Winterstein, T. (2015). Dimensions of suffering among old and young battered women. *Journal of Family Violence*, 30(1), 49-62. <https://doi.org/10.1007/s10896-014-9655-9>
- Flasch, P., Murray, C. E., & Crowe, A. (2017). Overcoming abuse: A phenomenological investigation of the journey to recovery from past intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(22), 3373-3401. <https://doi.org/10.1177/0886260515599161>
- Harned, M. S. (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence and Victims*, 16(3), 269-285. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.16.3.269>
- Hendy, H. M., Eggen, D., Gustitus, C., McLeod, K. C., & Ng, P. (2003). Decision to leave scale: Perceived reasons to stay in or leave violent relationships. *Psychology of Women Quarterly*, 27(2), 162-173. <https://doi.org/10.1111/1471-6402.00096>
- Helm, S., Baker, C. K., Berlin, J., & Kimura, S. (2017). Getting in, being in, staying in, and getting out: Adolescents' descriptions of dating and dating violence. *Youth & Society*, 49(3), 318-340. <https://doi.org/10.1177/0044118X15575290>
- Katz, J., Tirone, V., & Schuckrafft, M. (2012). Breaking up is hard to do: Psychological entrapment and women's commitment to violent dating relationships. *Violence and Victims*, 27(4), 455-469. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.27.4.455>

- Kaukinen, C. (2014). Dating violence among college students: The risk and protective factors. *Trauma, Violence, & Abuse, 15*(4), 283-296. <https://doi.org/10.1177/1524838014521321>
- Mahlstedt, D., & Keeny, L. (1993). Female survivors of dating violence and their social networks. *Feminism & Psychology, 3*(3), 319-333. <https://doi.org/10.1177/0959353593033003>
- Martolf, D. S., Draucker, C. B., & Brandau, M. (2013). Breaking up is hard to do: How teens end violent dating relationships. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association, 19*(2), 71-77. <https://doi.org/10.1177/1078390313484801>
- McGregor, K. E. (2018). *Adolescent intimate partner violence: Exploring the experiences of female survivors*. The University of Manchester.
- Miller, M. S., Cook, J., Allen, L., & Gorzek, M. (2011). Impact of dating violence on male and female college students. *Partner Abuse, 2*(3), 323-343. <https://doi.org/10.1891/1946-6560.2.3.323>
- Mulford, C., & Giordano, P. C. (2008). Teen dating violence: A closer look at adolescent romantic relationships. *National Institute of Justice Journal, 261*(1), 31-40. <https://doi.org/10.1037/e504542009-005>
- Muñoz-Rivas, M., Ronzón-Tirado, R. C., Redondo, N., & Cassinello, M. D. Z. (2022). Adolescent victims of physical dating violence: Why do they stay in abusive relationships?. *Journal of Interpersonal Violence, 37*(11-12), NP10362-NP10381. <https://doi.org/10.1177/0886260520986277>
- Patterson, M. E., & Williams, D. R. (2002). *Collecting and analyzing qualitative data: Hermeneutic principles, methods and case examples*. Sagamore Publishing, Inc.
- Pastor-Bravo, M. D. M., Vargas, E., & Medina-Maldonado, V. (2023). Strategies to prevent and cope with adolescent dating violence: A qualitative study. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 20*(3), 2355. <https://doi.org/10.3390/ijerph20032355>
- Pradubmook-Sherer, P. (2011). Youth attitudes toward dating violence in Thailand. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 55*(2), 182-206. <https://doi.org/10.1177/0306624x09360659>
- Ratliff, T. L. (2017). *An exploration of emotional intelligence in victim-survivors of intimate partner violence*. Walden University.
- Roberts, T. A., Klein, J. D., & Fisher, S. (2003). Longitudinal effect of intimate partner abuse on high-risk behavior among adolescents. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine, 157*(9), 875-881. <https://doi.org/10.1001/archpedi.157.9.875>
- Scheffer Lindgren, M., & Renck, B. (2008). Intimate partner violence and the leaving process: Interviews with abused women. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being, 3*(2), 113-124. <https://doi.org/10.1080/17482620801945805>
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method, and research*. Sage.
- Smith, J. A. (2010). Interpretative phenomenological analysis: Existential analysis. *Journal of the Society for Existential Analysis, 21*(2), 186-192. <https://doi.org/10.53841/bpsqmip.2010.1.10.44>
- Smith, J. A. (2011). Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis. *Health Psychology Review, 5*(1), 9-27. <https://doi.org/10.1080/17437199.2010.510659>
- Soller, B., Copp, J. E., Haynie, D. L., & Kuhlemeier, A. (2020). Adolescent dating violence victimization and relationship dissolution. *Youth & Society, 52*(2), 187-208. <https://doi.org/10.1177/0044118x17736537>

- Sroisong, S., Triamchaisri, S. K., Kongsakon, R., Bennett, T., & Ross, R. (2018). The experiences of survivors of intimate partner violence in Thai women. *Journal of Health Research*, 32(2), 132-141. <https://doi.org/10.1108/jhr-01-2018-014>
- Srichannil, C. (2017) Interpretative phenomenological analysis: A qualitative methodology for psychological research. *Journal of Education*, 28(3), 1-13.
- St. Vil, N. M., Carter, T., & Johnson, S. (2021). Betrayal trauma and barriers to forming new intimate relationships among survivors of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(7-8), 3495-3509. <https://doi.org/10.1177/0886260518779596>
- Tonsing, J. C., & Tonsing, K. N. (2019). Understanding the role of patriarchal ideology in intimate partner violence among South Asian women in Hong Kong. *International Social Work*, 62(1), 161-171. <https://doi.org/10.1177/0020872817712566>
- Utle, E. A. (2017). Infidelity's coexistence with intimate partner violence: An interpretive description of women who survived a partner's sexual affair. *Western Journal of Communication*, 81(4), 426-445. <https://doi.org/10.1080/10570314.2017.1279744>
- Walker, R., Shannon, L., & Logan, T. K. (2011). Sleep loss and partner violence victimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(10), 2004-2024. <https://doi.org/10.1177/0886260510372932>
- Winstok, Z. (2008). Conflict escalation to violence and escalation of violent conflicts. *Children and Youth Services Review*, 30(3), 297-310. <https://doi.org/10.1016/j.chldyouth.2007.10.007>
- World Health Organization. (2021). *Violence against women prevalence estimates, 2018: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women*. World Health Organization.